

Для більш ефективного використання кадрів з оздоровчої та туристичної діяльності при їх підготовці слід було б ввести курс „Садово-паркове господарство з основами дендрології”. Це дозволить ознайомити майбутніх спеціалістів з найбільш важливим природним цілющим чинником фізкультурно-оздоровчої діяльності. До того ж такі спеціалісти самі зможуть підбирати ефективний асортимент деревних рослин для спортивних комплексів, організувати проведення кваліфікованого догляду за ними.

КУЛЬТУРОГЕННІ КОМПЛЕКСИ І ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНИХ КЛАСТЕРІВ

СТАНІСЛАВ СЕМЕНЮК

Волинський державний університет імені Лесі Українки

У сучасному господарстві сфера послуг, зокрема, туризм і рекреація, становить значну частку сукупного валового продукту. Але рівень її розвитку в Україні недостатній, що ілюструється очевидним фактом: наша держава, за даними В.Юрківського(1998) від туризму в 90-і роки отримувала доходу менше Люксембурга, який за розмірами і числом мешканців відповідає пересічному району західно-українського краю.

При загальному відставанні від європейського рівня доходів від рекреації, ми маємо ще й її малодиверсифіковану структуру. Необхідно зазначити, що стосовно ієрархії потреб людини, розробленої І.В.Бестужевим-Ладою(1978), гірше всього в Україні задовольняються потреби четвертого(інтелектуальні потреби пасивного характеру) та п'ятого вищого(інтелектуальні потреби активного характеру) рівнів. Це можна пояснити несистемною організацією рекреації. Основна увага приділяється об'єктам, що задовільняють нижчі(від них починається відлік) потреби: фізичні(перший рівень), фізичні більш високого рівня(другий), прості соціальні(третій рівень). Серед об'єктів рекреації, які дають можливість задовольняти потреби вищих рівнів слід назвати об'єкти культурної спадщини, яких багато, зокрема, на Волині.

Ліквідація несистемності, оптимізація структури рекреації можлива лише при системному підході до її організації. Цьому відповідає використання концепції кластерів. Станіслав Соколенко(2002) кластер чи сітьову промислову групу визначає як групу близьких, *географічно взаємопов'язаних компаній і співробітничаючих з ними організацій, що спільно діють в певному виді бізнесу і характеризуються спільністю напрямків діяльності і взаємодоповненням один одного*[1,59].

Географічною базою для розвитку кластерів може послугувати концепція культурогенних систем і комплексів. Культурогенна система(комплекс) є інтегративним географічним комплексом, що має двошарову структуру:

1) культурний пласт - системна сукупність продуктів(матеріальних і духовних), процесів і зв'язків минулої(культурна спадщина) і сучасної культурної діяльності певних відособлених людських спільнот(общин, етносів, субетносів, націй, територіальних общин національних меншин тощо);

2) природний пласт - ландшафтні системи, в складі яких проходить(проходив) відповідний вид культурної діяльності і які своїми іманентними властивостями впливають на структурізацію цієї діяльності і диференціацію культурного пласту.

Культурогенний комплекс є процес-результатом конструювання простору людськими спільнотами. В межах Волинської області вже закладені відособлені окремі ядра різних видів відпочинку, які можуть скласти Волинський обласний рекреаційний кластер. Переважною думкою поки що є виділення Шацько-Любомльського, Ковельсько-Турійського та Луцько-Ківерцівського рекреаційних районів як складових кластеру. З точки зору культурогенезу ми пропонуємо дану схему уточнити і доповнити. Не викликає заперечення виділення Шацько-Любомльського та Ковель-Турійського районів. Але заслуговує на увагу виділення інших.

Перш за все слід назвати Маневицько-Любешівський район, який віднесено до третьої зони радіаційного забруднення. Даний район відомий своїм багатством культурного пласта: відомі храмами Старий Чорторійськ, Чорниж, Граддя, Троянівка і ін; археологічні пам'ятки Граддя, Гораймівки, Майдана-Липненського і ін. Багата природа сприяє розвитку численних інших видів рекреації (із застереженням безпеки радіаційного забруднення): полювання, збиральництво, риболовля тощо.

Особливо багатий культурний пласт території, що широтно перетинає область, крайової(стріальної) зони контакту лісостепу і лісу. Дана стріальна зона організована по лінії тисячолітнього шляху (тепер автомобільна дорога) Київ - Луцьк - Володимир - Варшава. Для неї характерна така організація. Володимирський куланд(культурогенний ландшафт)розвинувся містом, що було столицею Волинського князівства і є значним архітектурним комплексом, а також відомими археологічними центрами Зимно, Амбуків, Литовез і ін.; історичним центром - містом Устилуг, великим портом в ХІУ-ХУІІ ст і з яким пов'язане життя видатного композитора Стравінського(можливе проведення різноманітних музичних імпрез) та Губинського районом багатой природи(унікальний набір рослинності різних видів).

Луцький куланд виник як результат діяльності Луцька - значного історичного культурного центра, в якому виділяється гроно археологічних пам'яток: Лище, Борохів, Маяки, Гнідава, Городок та ін. А також Затурці - батьківщина В.Липинського, Холопичівська і Полонська групи гідрологічних пам'яток, Окорське озеро, Гаразджинська мотоциклетна траса тощо. Олицький куланд організований історичним центром - Олікою та налічує численні пам'ятки природи. Всі три куланди мають мальовничий пересічений рельєф, який дає можливість для організації самих різноманітних видів відпочинку. Вони є частинами Володимиро-Олицького району.

Крайній південь області відноситься до Горохівського району, який відомий археологічними пам'ятками басейну Липа, історичними містами Перемиль(тепер - село) та Берестечко, мальовничого пересіченого рельєфу.

Дане районування надасть системності в дальшому розвитку Волинського рекреаційного кластеру, дозволить вирішувати завдання задоволення потреб людини вищих рівнів. Наступним кроком є проведення аналізу наявної інфраструктури для ведення даного бізнесу, включно з оцінкою можливостей використання в даний час недіючих аеродромів та готельної мережі. Розглядаючи дану пропозицію як рамкову, ми вважаємо обгрунтованою використання концепції культурогенних комплексів як базової для розробки техніко-економічного обгрунтування оптимізації функціонування Волинського рекреаційного кластеру.

ЛІТЕРАТУРА.

1. Соколенко С. Производственные системы глобализации. К.: 2002